

**Запорізька міська громадська
організація «Істина»**

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
ТА ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ»**

25–26 лютого 2022 р.

м. Запоріжжя

УДК 34:37.015.311(063)
С 91

С 91 Сучасні проблеми правової системи та державотворення в Україні : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 25–26 лютого 2022 року. – Запоріжжя : Запорізька міська громадська організація «Істина», 2022. – 100 с.

У матеріалах представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Сучасні проблеми правової системи та державотворення в Україні», яка була організована Запорізькою міською громадською організацією «Істина» 25–26 лютого 2022 року в м. Запоріжжі.

Організатори конференції не завжди поділяють думки учасників.
Усі матеріали подаються в авторській редакції.

УДК 34:37.015.311(063)

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО, МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО

РОЛЬ КОНТРАСИГНУВАННЯ ПІД ЧАС ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ
ГЛАВОЮ ДЕРЖАВИ У СФЕРАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ
І ОБОРОНИ

Остапенко А. І. 6

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРОХОДЖЕННЯ КОНСУЛЬСЬКОЇ СЛУЖБИ
В УКРАЇНІ

Пургова А. А. 10

НАПРЯМ 2. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС, СІМЕЙНЕ ПРАВО, ЖИТЛОВЕ ПРАВО, МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

ВІДЧУЖЕННЯ НЕЗАБУДОВАНОЇ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ
КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ, ЯКА ПЕРЕБУВАЄ
В ОРЕНДІ. ОКРЕМІ АСПЕКТИ

Колотуха І. О. 14

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ФІЗИЧНИХ ОСІБ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Ромін А. А. 18

НАПРЯМ 3. ТРУДОВЕ ПРАВО, ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ОБМЕЖЕННЯ ПРАВА НА ПРАЦЮ
В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Болбот В. В. 23

НАПРЯМ 4. ЕКОЛОГІЧНЕ, ЗЕМЕЛЬНЕ, АГРАРНЕ ПРАВО

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ
У СФЕРІ РОЗПОРЯДЖЕННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ ДІЛЯНКАМИ
ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Малєєва Г. Л., Малєєв О. М. 26

НАПРЯМ 5. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС, ФІНАНСОВЕ ПРАВО, ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

НЕДОЛІКИ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ
ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ПАЦІЄНТІВ

Білий Д. О. 30

ЦЕНТРИ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ЯК СУБ'ЄКТИ НАДАННЯ ПОСЛУГ У СФЕРІ МІГРАЦІЇ ТА ГРОМАДЯНСТВА Гапонов О. О.	34
ЩОДО ФОРМУВАННЯ ІММІГРАЦІЙНИХ КВОТ Заровна І. О.	37
«ДОКТРИНА СПРАВЕДЛИВОСТІ» В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ ЧИ ЗАГРОЗА ДЕМОКРАТІЇ? Козачук Д. А.	42
ВИЗНАЧЕННЯ ГРУПИ КАПІТАЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬ ТА ВСТАНОВЛЕННЯ ЇХ ЗНОШЕННЯ Кириленко С. А.	45
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ ТА ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ Левківська В. М.	48
АСПЕКТИ ВИКОНАННЯ РОБІТ З УТЕПЛЕННЯ БУДІВЕЛЬ Мацак Н. А.	52
ТЕСТУВАННЯ ЯК ФОРМА ДОБОРУ КАДРІВ В МИТНІ ОРГАНИ Приймаченко В. Д.	55
ПРИНЦИПИ КОНТРОЛЮ (НАГЛЯДУ) У СФЕРІ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ Пустовіт Ю. Ю.	59
ЮРИДИЧНИЙ ЗМІСТ РЕКРЕАЦІЙНИХ ПОСЛУГ ЯК НАПРЯМКУ СФЕРИ АКВАКУЛЬТУРИ Талдонова К. Г.	63
ПРОФЕСІЙНЕ НАВЧАННЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ЯК НАПРЯМ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЮ СЛУЖБОЮ Халюк А. В.	65
 НАПРЯМ 6. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО, КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО, КРИМІНОЛОГІЯ	
ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ВСТАНОВЛЕННЯ ПРИЧИННОГО ЗВ'ЯЗКУ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ Беньківський В. О.	70

4. Про встановлення квоти імміграції на 2022 рік Розпорядження КМУ від 19 січня 2022 р. № 63-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/63-2022-%D1%80#Text>
5. Про затвердження переліку спеціальностей та вимог до кваліфікації спеціалістів і робітників, потреба в яких може бути задоволена за рахунок імміграції у 2020 році : Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 19.02.2020 № 283. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0283915-20#Text>
6. Про затвердження Порядку формування квоти імміграції, Порядку провадження за заявами про надання дозволу на імміграцію і поданнями про його скасування та виконання прийнятих рішень : Постанова КМУ від 26. 12.2002. № 1983. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1983-2002-%D0%BF#n34>
7. Про імміграцію : Закон України від 07.06.2001 № 2491-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2491-14?find=1&text=%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%82#Text>

«ДОКТРИНА СПРАВЕДЛИВОСТІ» В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ ЧИ ЗАГРОЗА ДЕМОКРАТІЇ?

КОЗАЧУК Д. А.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
Національний університет «Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна*

Швидкоплинні суспільно-політичні процеси вносять корективи у відносно усталені правові доктрини, вимагають переосмислення фундаментальних ідей функціонування державної влади, в тому числі і щодо ролі судів як елементу демократичної системи стримування і противаг. Виважений баланс гілок державної влади, що забезпечує їх злагоджену взаємодію, з часом може стати фактором стримування реформ, невідповідності реаліям, що докорінно змінилися. Саме тому ми бачимо перетворення закону із незворушної «точки спирання» на динамічну й гнучку систему, яка є лише відбиттям і формою нової базової вісі – прав і свобод людини. Метапринцип верховенства права, що утвердився як фундамент існування правової систем постмодерну є беззаперечним пріоритетом, але глобальні загрози безпеці в світі все частіше визначають умови його реалізації, крок за кроком розмиваючи межі. Саме тому в різних країнах впроваджуються реформи, які суттєво

змінюють центр тяжіння у, здавалося б, ідеальній взаємодії гілок державної влади.

В Україні проблема судового контролю за діяльністю суб'єктів владних повноважень, представлені, в першу чергу, вертикаллю виконавчої влади, актуалізувалася у зв'язку з військовим станом. Рішення влади, які приймаються у цей непростий час, є відповіддю на екзистенціальну загрозу, то чи можуть суди впливати на них, обмежувати, призупиняти виконання? Слід врахувати, що чітких меж втручання суду у розсуд суб'єкта публічної адміністрації законом не встановлено, ці межі визначаються судом самостійно з урахуванням певних чинників [1], зміст яких потребує детального аналізу. При вирішенні цього питання варто звернутися до досвіду Ізраїлю, де реформування судової системи викликало масові протести через загрозу усунення судового обмеження розсуду публічної адміністрації. Впроваджувана реформа скасовує дію так званої «доктрини справедливості» (принципу розумності), яка полягає у можливості суду скасувати рішення публічної адміністрації, в тому числі уряду, на підставі визнання його неприйнятними з погляду логіки чи здорового глузду [2].

Слід зауважити, що в Україні такий принцип діяльності адміністративних судів не визначається ані законодавством, ані доктриною. В той же час, пряме визначення КАС України підстав для скасування рішення суб'єкта владних повноважень, серед яких добросовісність і розсудливість (ст. 2) [3], дозволяє говорити про аналогічні підходи до розуміння меж втручання судів у діяльність публічної адміністрації. Отже, аналогія є цілком прийнятною, незважаючи на те, що аналіз судової практики дозволяє стверджувати, що суди в Україні скасовують рішення суб'єкта владних повноважень виходячи із більш конкретних, формалізованих критеріїв, які мінімізують суб'єктивну оцінку оскаржуваного рішення.

Невизначеність добросовісності і розсудливості як критеріїв оцінки правомірності рішень суб'єкта владних повноважень в умовах подальшого посилення гарантій незалежності судів за достатньо високого рівня корупційної толерантності потенційно здатне порушити принцип поділу влади та паралізувати функціонування виконавчої влади. Отже, розуміння та чітке визначення меж втручання судів у діяльність публічної адміністрації має вирішальне значення для забезпечення ефективного функціонування держави та захисту прав громадян в будь-яких умовах, особливо в умовах надзвичайних ситуацій та військового стану. Беззаперечна важливість захисту прав громадян, не повинна протиставлятися автономності публічної адміністрації. Суди не мають виходити за межі своєї компетенції та втручатися в повноваження виконавчої влади, виходячи із суб'єктивного бачення розсудливості

прийнятого рішення, оскільки в такому випадку порушується логіка реалізації державної політики, діяльність органів публічної адміністрації стає непрогнозованою, безсистемною. Їхнє головне завдання – дотримання принципів правової держави та захист основних прав та свобод громадян, що створює умови гарантування справедливості для кожного громадянина і запобігання свавілля з боку органів влади.

Таким чином, забезпечення справедливого балансу між захистом прав громадян та автономією компетенції органів публічної адміністрації має враховувати наступні умови. По-перше, втручання судів повинно здійснюватися виключно на підставі законів та конституційних норм, з урахуванням принципу верховенства права. По-друге, рішення судів повинні бути обґрунтованими та справедливими, з урахуванням інтересів усіх сторін та дотриманням принципу рівності перед законом. Це означає, що держава (територіальна громада) має визнаватися рівноцінним учасником правовідносин, з яких виник спір, чиї інтереси мають враховуватися при його вирішенні. По-третє, пріоритет прав і свобод людини фактично не є беззаперечним за певних умов і станів. При цьому, нормативна регламентація їх обмеження не повинна сприйматися як визначальна обставина і має піддаватися оцінці щодо доцільності й виправданості. По-четверте, втручання судів у діяльність публічної адміністрації може бути виправданим у випадках, коли порушуються основоположні права та свободи громадян, а також коли дії органів влади суперечать нормам законів та Конституції України. Захист прав громадян від неправомірних дій суб'єктів владних повноважень залишається основним завданням адміністративного судочинства в Україні, в тому числі в період дії військового стану. Право на судовий захист є одним із основоположних принципів правової держави, і його гарантування необхідне для забезпечення справедливості у суспільстві.

Розвинене громадянське суспільство, як засвідчує досвід Ізраїлю, не готове до обмеження судового втручання в діяльність публічної адміністрації, вимагає можливості судового оскарження доцільності владних рішень, в тому числі й політичних. Це дозволяє зробити висновок про існування прямої залежності між рівнем демократизації суспільства і глибини судового втручання в діяльність публічної адміністрації. Таким чином, визначення меж втручання судів у діяльність публічної адміністрації є складним питанням, яке вимагає уважного аналізу та збалансованого підходу, який ґрунтується не лише на декларативних принципах, але й на реаліях історичного періоду, розвиненості громадянського суспільства, рівні довіри до суб'єктів публічної влади поточних пріоритетах суспільного розвитку.

Список літератури:

1. Цвіркун Ю.І. Щодо втручання адміністративного суду у розсуд колегіальних суб'єктів публічної адміністрації. *Актуальні проблеми держави і права*. 2019. Вип. 82. С. 261–272. URL: Щодо втручання адміністративного суду у розсуд колегіальних суб'єктів публічної адміністрації (onua.edu.ua)
2. Барановська М. Судова реформа в Ізраїлі: чи виправдані побоювання критиків? URL: Судова реформа в Ізраїлі: чи виправдані побоювання критиків? – DW – 26.07.2023
3. Кодекс адміністративного судочинства: Закон України від 06.07.2005 р. URL: Кодекс адміністративного суд... | від 06.07.2005 № 2747-IV (Картка) (rada.gov.ua)